

TALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 9/2001 vp

Hallituksen esitys laiksi elintarvikelain 6 ja 24 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 15 päivänä toukokuuta 2001 lähettänyt talousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi elintarvikelain 6 ja 24 §:n muuttamisesta (HE 73/2001 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- kaupallinen neuvos Anna-Liisa Koskinen, kauppa- ja teollisuusministeriö
- johtaja Pirkko Raunemaa, Elintarvikevirasto
- ylitarkastaja Raimo Isaksson, Länsi-Suomen lääninhallitus
- terveysvalvonnan johtaja Helena Haajanen, Varkauden kaupunki
- tuotetutkimuspäällikkö Matti Kalervo, Kesko Oyj.

HALLITUKSEN ESITYS

Lain mukaan elintarvikkeen pakkauksessa, esitteessä, mainoksessa tai muulla tavalla on annettava totuudenmukaiset ja riittävät tiedot elintarvikkeesta. Harhaanjohtavien tietojen antaminen on kielletty. Terveysten liittyvien väittämien ja lääkkeellisten tietojen antaminen elintarvikkeesta tai sellaisiin tietoihin viittaaminen on kielletty.

Hallitus esittää, että terveyteen liittyviä väitteitä koskevaa kieltoäännöstä muutetaan vastaamaan pakkausmerkintädirektiivien vastaavaa

säännöstä. Ihmisen sairauksien ennalta ehkäisemiseen, hoitamiseen tai parantamiseen liittyvien ominaisuuksien esittäminen elintarvikkeessa tai sellaisiin tietoihin viittaaminen on kielletty.

Samalla ehdotetaan muutettavaksi säännöstä, joka koskee kunnan viranomaisen perimiä maksuja. Ehdotettu säännös vastaa soveltuvin osin muita ympäristöterveydenhuollon lakeja, ja säännöstä pystytään soveltamaan nykyistä yhdenmukaisemmalla tavalla.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Talousvaliokunta ehdottaa, että lakiehdotus hyväksytään. Ehdotetut muutokset lakiin ovat asianmukaiset.

Valiokunta kiinnittää huomiota erääseen seikkaan. Lakiehdotuksen mukaan ihmisen sairauksien ennalta ehkäisemiseen liittyvien ominaisuuksien esittäminen elintarvikkeesta tai sellai-

siin tietoihin viittaaminen on kielletty, jollei toisin määrätä.

Esityksen perusteluissa todetaan, että mikäli elintarvikkeiden markkinoinnissa käytetään väitteitä, jotka liittyvät sairauden riskin vähentämiseen, väitteiden yhteydessä on annettava tietoa ruokavalion merkityksestä terveydelle sekä tuotteen koostumusta koskevaa tietoa, joka liittyy väitteeseen.

Käsitteet sairauksien ennalta ehkäiseminen ja sairauden riskin vähentäminen ovat lähellä toisiinsa ja tulkinnanvaraisia. Väitteiden sallittavuuden arviointi saattaa aiheuttaa säännösten soveltajille vaikeuksia. Elintarvikelain mukaan kauppa- ja teollisuusministeriö antaa tarkempia määräyksiä muun muassa elintarvikkeen pakkausmerkinnöistä, esitetiedoista, mainonnassa käytettävistä väitteistä sekä muista elintarvikkeen myyntiä ja kaupanpitoa koskevista asioista. Kauppa- ja teollisuusministeriön tulee huolehtia siitä, että edellä mainittujen käsitteiden tulkinnanvaraisuutta selkiytetään.

Elintarvikelaissa, joka tuli voimaan 1.4.1995, säädetään elinkeinonharjoittajan velvollisuudesta suorittaa omavalvontaa. Elinkeinonharjoittajan on tunnistettava ja luetteloitava elintarvikemääräysten kannalta kriittiset kohdat elintarvik-

keen valmistuksessa ja käsittelyssä sekä ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin näiden kohtien säännölliseksi valvomiseksi. Tässä tarkoituksessa elinkeinonharjoittajan on laadittava kirjallinen omavalvontasuunnitelma, joka on annettava tiedoksi paikalliselle valvontaviranomaiselle ja pyynnöstä muulle valvontaviranomaiselle.

Selvitysten mukaan omavalvonta on toteutunut hitaasti. Paikallisten viranomaisten niukoista voimavaroista johtuen omavalvonnan ohjaus on ollut ongelmallista. On elinkeinonharjoittajia, jotka eivät pysty ilman ohjausta ja neuvontaa toteuttamaan tältä osin velvoitteitaan. Omavalvonnan ohjaukseen, laatuun ja toimivuuteen tulee kiinnittää huomiota kaikilla valvonnan tasoilla ja elintarvikealan elinkeinonharjoittajien etujärjestöissä.

Valiokunta kiirehtii elintarvikevirastoa tarkistamaan terveysväitteitä koskevan valvontoppaansa ajantasalle.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella talousvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 8 päivänä kesäkuuta 2001

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Leena Luhtanen /sd
vpj. Mari Kiviniemi /kesk
jäs. Janina Andersson /vihr
Jouni Backman /sd
Klaus Hellberg /sd
Mikko Immonen /vas
Reijo Kallio /sd
Marja-Leena Kemppainen /kd
Kalervo Kummola /kok

Mika Lintilä /kesk
Olli Nepponen /kok
Antti Rantakangas /kesk
Ola Rosendahl /r
Mauri Salo /kesk
Juhani Sjöblom /kok
vjäs. Pertti Mäki-Hakola /kok
Veijo Puhjo /vas.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eelis Roikonen.